

Anmeldelser

Jørgen Goul Andersen og Mette Tobiasen, *Politisk forbrug og politiske forbrugere: Globalisering og politik i hverdagslivet*, Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2001, 75 s., kr. 85,00.

Det var Aristoteles, der proklamerede, at "Mennesket er et politisk dyr". Med denne lille bog demonstrerer Jørgen Goul Andersen og Mette Tobiasen, at det politiske dyr også har sneget sig ind i danskernes forbrugsvalg. Bogens empiriske hovedkonklusion er, at 47 procent af den danske befolkning kan betegnes som politiske forbrugere. Dette forholdsvis høje tal fremkommer i en undersøgelse fra 2000. I undersøgelsen har 1640 respondenter vurderet, om de selv i løbet af det sidste år enten har boykottet en bestemt vare, eller om de har købt en bestemt vare ud fra en politisk, etnisk eller miljømæssig grund.

Langt de fleste af den gruppe politisk bevidste forbrugere angiver, at de har købt et bestemt produkt i forbindelse med deres politiske engagement som forbruger. Kun 21 procent af respondenterne har fravalgt et bestemt produkt, fordi de traf en politisk beslutning. Næsten alle, der valgte at boykotte en vare af politiske årsager, har samtidig købt en vare af politiske årsager. Denne forholdsvis store del af befolkningen bruger forfatterne efterfølgende til at tegne et portræt af den danske politiske forbruger.

Et af hovedtrækkene i det fremlagte portræt er, at højere uddannelsesniveau fører til større politisk interesse og dermed også til større tendens til at anvende sit forbrugsmønster som politisk udtryksform. Køn og økonomisk formåen har derimod kun en ringe indflydelse på, om man anvender sit forbrugsmønster til at udtrykke sit politiske engagement. Et politisk forbrugsmønster er dermed ikke en alternativ udtryksform til andre former for politisk deltagelse. De personer, der betegner sig selv som politiske forbrugere, scorer ligeledes højt på skalaer, der måler partipolitisk engagement, kontakt til politikere, påvirkning af massemedier mv.

Endelig påviser de to forfattere, at der er samvarians mellem dem, der betegner sig selv som politiske forbrugere, og dem, der har en form for international solidaritet. Dette sammenfald begrundes, at forfatterne placerer det politiske forbrug som et element i den adfærd, der kendetegner en globaliseret forbruger. Sidst i bogen konkluderes, at den største effekt af den politiske forbruger formodentlig består i den indirekte påvirkning af beslutningstagere i virksomheder og regeringer. Det er i beslutningstagernes bevidsthed om eksistensen af den politiske forbruger, at beslutningstagere tvinges ind i etisk korrekte tankebaner.

I *Politisk forbrug og politiske forbrugere* fokuseres næsten udelukkende på tolkningerne af dansk empirisk materiale. Tilmed er det udelukkende respondenternes perception af deres egne handlinger, der lægges til grund for en vurdering af, om de kan rubriceres som politisk bevidste forbrugere. I forlængelse af dette noget snævre mål for det politiske forbrug savnes komparative analyser. Der findes uden tvivl udenlandske undersøgelser, som kunne have været anvendt til at

sætte den gennemførte danske undersøgelse i perspektiv. Bogen ville herudover vinde ved mere teoretisk tyngde. Eksempelvis savnes en diskussion af globaliseringsbegrebet. Her – som så mange andre steder – behandles globaliseringen som en deterministisk megatrend, der udgør et grundtræk i moderniseringen. Der savnes ligeledes en analyse af den politiske kommunikation i forbindelse med det politiske forbrug. En målrettet oplysningskampagne er en forudsætning for, at individer opfatter deres indkøbsvaner som en del af en politisk handling.

Bogen har sine mangler. På de forholdsvis få sider er der dog tale om et spændende empirisk bidrag til forståelse af den politiske forbruger.

Lars Thore Jensen
Acadé – Center for kompetenceudvikling

Henrik Jensen, *Partigrupperne i Folketinget*, København: Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2002, 265 s., kr. 350,00.

Torben Worres analyse af partigrupperne fra 1970 nåede frem til, at de udgjorde et magtcentrum i dansk politik. 29 år senere tog Henrik Jensen første skridt til at præsentere en nu tiltrængt opdatering af Worres analyse. Jensens kapitelbidrag om Folketingets partigrupper til Folketingets Festskrift i anledning af Grundlovens 150-års jubilæum den 5. juni 1999 kan opfattes som et forstudium til *Partigrupperne i Folketinget*.

Bogens første kapitel præsenterer læseren for en fiktiv, men illustrativ ordveksling på et gruppemøde i et borgerligt oppositionsparti. Det giver et fint, håndgribeligt billede af, hvordan tingene foregår. Andet kapitel er bogens egentlige indledningskapitel. Her stilles bogens hovedspørgsmål: "Hvordan er partigrupperne generelt organiseret, hvordan arbejder de, og hvordan træffer de beslutninger i Folketinget?" (p. 14). Henrik Jensen lægger altså vægt på de træk ved partigrupperne, som de har fælles, men med øje for de variationer, der følger af partigruppernes størrelse og af, hvorvidt de er i regering. Tredje kapitel er bogens teoretiske kapitel, hvor Jensen fremstiller sin modificerede sektoriseringsmodel, som han selv karakteriserer som teoretisk relativt uambitiøs. Kort fortalt opfattes Folketing og ministerier som strengt sektoropdelte. Sektoriseringsmodellen fører frem til, at en partigruppe på bogens modelplan kan karakteriseres ved tre kendetegn: en permanent arbejdsdeling, et gensidigt repræsentationsforhold og enhedsaktørstatus. Det teoretiske kapitel forekommer at være bogens svage punkt, og det vil derfor blive diskuteret nærmere nedenfor. De to næste kapitler vedrører organisationsprincipper for partigrupperne. Kapitel fire ser på den horisontale arbejdsdeling, altså det forhold at MF'erne på grund af udvalgsstrukturen specialiserer sig med bestemte udvalgsmedlemskaber og ordførerskaber. Kapitel fem ser på den vertikale arbejdsdeling, altså gruppernes ledelsesstruktur. Herefter følger bogens tredje del med tre kapitler om de vigtigste møder i Folketinget, nemlig gruppemøderne, møderne i salen og endelig udvalgsmøderne. Der kommer flere fine konklusioner og sammenfatninger undervejs, og både bogens fjerde og femte del er viet til sammenfat-

ning, uddybende refleksion og perspektivering. Kapitel ni sammenfatter således store dele af bogen, men fra en spændende og delvis ny vinkel: Først repeteres det typiske lovgivningsforløb, hvorefter et lovforslag om kunstig befrugtning følges i Folketinget. Her var partigrupperne fritstillede, og Henrik Jensen viser hermed indirekte, hvor meget partigrupperne sædvanligvis betyder i det daglige arbejde. Kapitel 10 bruges til overvejelser om, hvad man på baggrund af den foregående beskrivelse kan sige om magt og indflydelse i partigrupperne. Konklusionen er, at de enkelte ordførere kan få relativt stor indflydelse, hvis de vel at mærke opnår at blive opfattet som driftssikre. Det er en interessant pointe, men man savner en videre overvejelse om, hvor meget ordføreren selv kan tilføre sit ordførerskab, hvis driftssikkerhed blandt andet handler om, at partifællerne kan regne med, at man loyalt repræsenterer partiet. Forudsætter gennemslagskraften, at man er så god en partirepræsentant, at man ikke inddrager eventuelle egne afvigende synspunkter? Næppe fuldt ud, men logikken synes at lægge en dæmper på Henrik Jensens pointe. Bogens afsluttende kapitel 11 rummer perspektiverende bemærkninger; blandt andet om hvor beslutningerne egentlig træffes.

Henrik Jensen skriver flere steder, at hans model har bidraget til at styre analysen. Set i dette lys kan det være vanskeligt at kritisere modellen, for den analyse, den angiveligt har bidraget til, er særdeles oplysende. Det er imidlertid et spørgsmål om fremstillingen og læseren har brug for modelovervejelserne. For eksempel når Henrik Jensen implicit frem til, at hvis beskrivelsen af partigrupperne på modelplanet var helt rigtig, så var behovet for en bog klart reduceret. På modelplanet er medlemmerne af den enkelte partigruppe nemlig ifølge Jensen helt politisk enige, og derfor har den enkelte partigruppe ikke behov for koordination, og læseren ville ikke have behov for at få at vide, hvordan partigrupperne koordinerer. Spørgsmålet er, om modelovervejelserne ikke kunne have været sammenfattet næsten udtømmende med en påstand om, at partigruppernes organisation mv. svarer til den måde, Folketinget er struktureret på. For læseren kan modelovervejelserne nemt komme til at virke som en forhindring, man skal over, før man kommer til den spændende beskrivelse og analyse. Man skal dog være opmærksom på, at også dette kapitel rummer interessante empiriske observationer.

Bogen søger at holde en balance, hvor den både henvender sig til et akademisk publikum og til den interesserede demokratiske samfundsborger. Den er holdt i et let forståeligt sprog, og de fleste kapitler kan i øvrigt læses uafhængigt af hinanden. Metodeovervejelser er placeret i et selvstændigt appendiks efter de andre kapitler, og andre mere akademiske overvejelser er placeret i slutnoter. Det omfatter også en væsentlig del af diskussionen med den noget begrænsede eksisterende litteratur på området. Også disse lavere prioriterede tekstenheder rummer mange fine betragtninger, som læseren ikke bør snyde sig selv for. For eksempel fremgår det af appendikset, hvor omfangsrigt grundlaget for analysen egentlig er. Det omfatter foruden forskellige optællinger deltagerobservation fra gruppemøder i alle partigrupper; og Henrik Jensens 12 informanter er bare den delmængde af interviewpersonerne, som han har talt med flere gange. Hertil skal blandt andet lægges forfatterens forhåndskendskab fra ansættelser i Folketingets Udvalgsafdeling og Lovsekretariatet. Der er god grund til at stole på fremstillingen.

Det er en pointe i bogen, at de politiske beslutninger, der træffes af Folketingets medlemmer, er svære at lokalisere i tid og rum. "Folketingssalen, udvalgs-værelserne, gruppeværelserne og ministerkontorerne er i den forbindelse som steder nærmest at ligne ved trafikknudepunkter, der strukturerer og koordinerer en del af beslutningstagernes adfærd i tid og rum, mens dele af beslutningsprocessen er skudt væk fra disse fora" (p. 217). Det kan være, at den afgørende beslutning bliver truffet i en telefonsamtale mellem en ordfører og en minister, eller det kan være, at to oppositionsordførere når til en vigtig afklaring i flyet på vej tilbage til Tirstrup. Man kunne mene, at det var et demokratisk problem, at det er så svært at se, hvor beslutningerne træffes. Er det ikke en forudsætning for et demokratisk samfund, at borgerne i rimelig grad kan gennemskue, hvordan systemet virker? En løsning er i så fald at finde hos Jensen, hvor enhver har mulighed for at finde ud af, hvordan Folketinget træffer beslutninger. Det er selvfølgelig også vigtigt fra en specifik samfundsvidenskabelig synsvinkel. *Partigrupperne i Folketinget* bør blive en væsentlig bog i dansk statskundskab.

Asbjørn Skjæveland
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Rasmus Jønsson og Ole Larsen, *Professionel politisk kommunikation – Et studie af 20 dages valgkamp*, København: Akademisk Forlag, 2002, 190 s., kr. 248,00.

I den engelsksprogede litteratur er genren "politisk kommunikation" for længst slået igennem, mens den kun så småt er ved at komme i gang herhjemme. Ifølge forfatterne betegner politisk kommunikation et felt mellem politologien og medieforskningen, der endnu er relativt uudforsket. Bogen taget således ikke blot fat i et uudforsket emne, men også en aktuell problemstilling rettet mod at give et helhedsbillede af den politiske kommunikation i valgkampen op til folketingsvalget i 2001.

Det teoretiske udgangspunkt er Bourdieus feltbegreb, hvor relationer mellem aktørerne og interesser skaber det teoretiske genstandsfelt, kombineret med antagelsen om, at den politiske styring i dag er horisontal og netværksorienteret og magten derfor spredt. Udgangspunktet forholder dog ikke direkte til de følgende historier fra valgkampen, men fremstår i højere grad som et forsøg på at underbygge, at der er sket markante forandringer i partiernes kommunikation. En anden antagelse, som derimod stortrives og dyrkes i bogen, er antagelsen om, at spindoktorer har indflydelse på valgkampens kommunikation, hvilket belyses ved at interviewe ingen ringere end spindoktorerne selv. Netop valget af disse kilder som grundlaget for de efterfølgende historier fra valgkampagner viser sig hurtigt at være skæbnesvangert for bogen. Interviewene bliver brugt alt for ukritisk, især taget i betragtning at interviewene er gennemført efter, at valgets vindere og tabere er kåret, hvorfor efterrationalisering fra spindoktorernes side virker sandsynlig. Forfatterne fremstår derfor i flere passager i bogen som mikrofonholdere for især Venstres pressechef, som er særdeles flittigt citeret i bogen. Endelige analyser af valgkam-

pen er erstattet af historiefortælling bygget op om en ukritisk og næsten ordret gengivelse af Venstres pressechefs efterrationalisering af, hvorfor han vandt valgkampen. Resultatet bliver en utrættelig kritik af især Socialdemokratiets valgkampagne og en endnu mere utrættelig skamrosning af Venstres kampagne. Man savner ikke mindst analyse af de beslutninger, der lå bag sammensætningen af kampagnerne, som når længere end til at påstå, at alt, hvad Socialdemokratiet foretog sig i kampagnen, var "uprofessionelt", "panikagtigt", "gammelt" og "simpelt" og så videre, mens alt, hvad Venstres foretog sig, var et udtryk for "solid", "gennemtænkt", "veltilrettelagt", "strategisk" "professionalisme".

En af de "nye" kommunikationsmåder, som præsenteres i bogen, er brugen af *priming* i planlægningen af valgkampagne. Det vil sige, at partiet i en længere periode inden valgkampen grunder den politiske dagsorden med de temaer, som det gerne vil have på den politiske dagsorden. Hvis *primingen* lykkes, har partierne mulighed for at definere problemer såvel som løsninger på forhånd. En af de måder, som *priming* foregår på, er ved "papegøjemetoden", det vil sige, at partierne gentager sig selv igen og igen, hvor der kun ændres lidt på retorikken, men ikke indholdet. Bogen beskriver, hvordan de tre partier – Venstre, Radikale og Dansk Folkeparti – bevidst benyttede denne taktik. De tre partier var i øvrigt også de eneste, der gik frem ved folketingsvalget. Kombineret med en tilpasning af de politiske budskaber til målgruppen lykkedes det de tre partier at vinde valget. Venstres brug af fokusgrupper og kvantitative meningsmålinger før og under valgkampen, gav Venstre indblik i, om deres retorik virkede efter hensigten, og hvad der rørte sig blandt vælgerne. Desværre giver bogen ringe indblik i disse analyser og deres beskaffenhed – bare at de blev gennemført, og at initiativtageren fandt dem særdeles nyttige.

Et de mest interessante kapitler i bogen beskriver Anders Fogh Rasmussens tildages bustur rundt i landet, "Fogh i dialog". Denne del af kampagnen tilrettelægges, ifølge Venstres pressechef, med det formål at komme væk fra de traditionelle pressemøder og Christiansborg-journalisterne, da de er alt for kritiske, samtidig med at Venstre ikke have noget nyt at tilbyde. I stedet bruges de lokale medier, som ifølge Venstres pressechef opfattes som mere troværdige hos læserne og seerne end de nationale medier. Endvidere bidrager de lokale medier med ukritiske vinkler modsat journalisterne på Christiansborg. Det har dog højst sandsynligt også spillet en rolle, at folketingsvalget for første gang var sammenfaldende med et kommunalvalg, som gav de lokale journalister en oplagt mulighed for at lægge en lokal vinkel på Foghs besøg.

Bogens afsluttende kapitel diskuterer de demokratiske udfordringer i professionaliseringen af den politiske kommunikation. Her argumenteres der med, at tendensen til i højere grad at målrette kommunikationen mod bestemte grupper af vælgere er med til styrke dialogen mellem politikere og borgere. Dette virker dog paradoksalt, når kapitlerne forinden beskriver, at denne målretning sker ved at gentage diverse *punchlines*, hvor kun retorikken løbende tilpasses. En anden udledning kunne nemt være populisme og designpolitik. En anden måde, demokratiet er blevet styrket ved brugen af spindoktorer, er, at disse skærmer politikerne mod den kritiske presse. Politikerne fremstår derved som styrket. Disse forbedringer af

demokratiet stiller ifølge bogen tre krav til politikerne, medierne og vælgerne. Politikerne må for eksempel ikke bruge fokusgrupper som politikskabende metode, men kun til at bestemme indpakningen af budskaberne. Medierne skal nedtone deres nyhedskriterier, for eksempel solo-historien og konflikthistorien, mens vælgerne skal lære at afkode partiernes budskaber og afsløre deres indpakning, være helhedsorienterede og lære at prioritere partiernes valgløfter. Dette forsøg på at retfærdiggøre professionaliseringen af den politiske kommunikation synes dog at være naivt, især når man tager udviklingen i den politiske virkelighed, konkurrence blandt medierne og vælgernes begrænsede ressourcer i betragtning.

Selv om bogen har sine helt klare mangler og derfor ikke er velegnet til undervisningsbrug, har den en smittende entusiasme for den politiske kommunikations muligheder og indflydelse, og med dens klare og let tilgængelige sprog er bogen læseværdig underholdning.

Kasper Møller Hansen
Institut for Statskundskab
Syddansk Universitet

Walter Korpi, *Velfærdsstat og socialt medborgerskab. Danmark i et komparativt perspektiv, 1930-1995*, Århus: Magtudredningen, 2002, kr. 125,00.

En del af Magtudredningen – eller en undersøgelse af magt og demokrati Danmark, som projektet hedder – er at undersøge medborgerskabet i Danmark i begyndelsen af det 21. århundrede. I dette skrift fra magtudredningen er det således det sociale medborgerskab, der undersøges i komparativt og historisk perspektiv.

Skriftet er forfattet af professor Walter Korpi fra det svenske Socialforskningsinstitut (SOFI) i Stockholm. Med udviklingen af den såkaldte ”magtressource-teori” er Korpi en af den internationale velfærdsstatsforsknings pionerer, og denne tilgang dominerer da også bogen. Kapitel 1 er således en introduktion til magtressource-teorien og kapitel 2 til det komparative datasæt, som Korpi og andre ansatte på SOFI har brugt til at udforske velfærdsstatens udvikling, det såkaldte ”Social Citizenship Indicator Program” (SCIP). Dette datasæt, hvorudfra for eksempel Gøsta Esping-Andersen har udviklet teorien om velfærdsstatsregimer, er med data for det sociale medborgerskab i 18 lande fra 1930 til 1995 et enestående datasæt for komparativ velfærdsforskning. Kapitel 3 sætter det sociale medborgerskab i Danmark ind i et historisk og komparativt perspektiv ved at gennemgå udviklingen i en række centrale sociale ydelser fra 1930 til 1995 i Danmark, Sverige, Holland, Tyskland og Storbritannien. Kapitel 4 fokuserer derefter på udviklingen i Danmark fra 1973 og frem til i dag. Kapitel 5 breder bogens perspektiv ud ved at se på social og kønsmæssige ulighed i Danmark igen i både historisk og komparativt perspektiv, inden kapitel 6 afrunder skriftet.

Der er tale om et meget spændende skrift, som er et interessant indlæg i debatten om den danske velfærdsstats udvikling. Skriftets store kvalitet er de muligheder for at belyse den danske velfærdsstat både historisk og komparativt, som SCIP-

dataene giver mulighed for. At det i så høj grad bygger på SCIP-dataene er imidlertid også dets svaghed. På 130 sider skal skriftet rumme alle aspekter af SCIP forskningsprogrammet. Jeg tror, det havde vundet ved en mere selektiv udvælgelse. Dette er især tydeligt i forbindelse med kapitel 5, hvor både social og kønsmæssig ulighed behandles. I et magtudredningsperspektiv er der selvsagt tale om overordentlig relevante emner, men det er svært at behandle dem bare nogenlunde tilfredsstillende over et par sider. Det er mest tydeligt i forbindelse med diskussionen af social ulighed Danmark (pp. 107-108). Her gør dataproblemer det svært at konkludere ret meget på en enkelt side, og som læser synes man ikke, at man bliver så meget klogere. En behandling af disse emner i et andet regi havde således givet mulighed for at behandle skriftets hovedspørgsmål om udviklingen i det sociale medborgerskab i Danmark siden 1973 grundigere. På dette punkt er Korpi konklusion om markante nedskæringer i dele af den danske velfærdsstat nemlig kontroversiel i forhold til danske velfærdsstatsforskeres, herunder undertegnede, konklusioner.

Korpi analyse af Danmark siden 1973 bygger primært på SCIP-dataene, og som ovenfor mener jeg, at de er lidt af et tveægget sværd. Ved hjælp af SCIP-dataene belyser Korpi udviklingen i gennemsnitlige nettoerstatningsgrader i arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge, erstatning ved arbejdsulykke og folkepension og viser, at nedskæringerne i arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge, og erstatning ved arbejdsulykke har været større i Danmark end i Sverige, Tyskland og Holland, men dog mindre end i Storbritannien. På den baggrund kan Danmark således siges at være et af de lande, der har gået hårdest til sin velfærdsstat. Problemet er, at SCIP-dataene kun indfanger begrænsede, om end centrale, dele af velfærdsstatsudviklingen i Danmark. Service inddrages ikke, og det gør heller ikke nydannelser, for eksempel orlovsordninger og efterløn. Også udviklingen i de ordninger, der faktisk inddrages, indfanges kun delvist af Korpi indikatorer. I relation til arbejdsløshedsdagpenge er gennemsnitlige erstatningsgrader for lavtlønnede ikke faldet på samme måde som for de højtuddannede, da nedskæringerne er et resultat af en fastfrysning af maksimumsatsen i ordningen. Med 90 pct. kompensation for lavtlønnede er det danske arbejdsløshedsdagpengesystem stadig yderst generøst også i komparativ belysning. Korpi indikatorer indfanger heller ikke de skærpede krav for adgang til arbejdsløshedsdagpenge, ej heller begrænsningen af dagpengeperioden til fire år. Dette skyldes dels, at undersøgelsen stopper i 1995, hvilket igen er styret af SCIP-dataene, og dels at SCIP-dataene ikke fanger sådanne ændringer. I forbindelse med sygedagpenge er faldet i den gennemsnitlige nettoerstatningsgrad egentlig heller ikke ret interessant. De fleste højtlønnede i Danmark har ret til løn under sygdom, og sygedagpengesystemet er således primært for lavtlønnede.

Man kunne komme med flere af sådanne indvendinger, og mange af dem gør Korpi selv opmærksom på i skriftet. Hvis man skal opbygge et datasæt som SCIP, er man nødt til at være yderst selektiv og kan pr. definition kun inddrage nogle aspekter af velfærdsstatsudviklingen. Kommentarer som de ovenstående er derfor ikke nogen rimelig kritik af SCIP-dataene som sådan. Problemet er efter min mening mere, om det er hensigtsmæssigt at basere en analyse af et land over en mere

begrænset tidsperiode, her Danmark gennem 30 år, på SCIP-dataene. De er designet til at analysere mange lande over lang tid, hvor fokus er på nogle overordnede udviklingstræk. Vil man kigge nærmere på et land over kortere tid, så er der for mange aspekter af udviklingen, som ikke indfanges af SCIP-dataene, og man risikerer, at de konklusioner, der drages, ikke holder for velfærdsstaten generelt. Det mener jeg for eksempel er tilfældet med konklusionen om, at velfærdsstaten i Holland har klaret sig bedre end i Danmark. Går man mere i dybden, end SCIP-dataene giver mulighed for, har nedskæringerne været større i Holland end i Danmark.

Disse kritiske indvendinger skal dog ikke dække over, at Korpis skrift er et spændende bidrag til debatten om den danske velfærdsstats udvikling. Det gør opmærksom på, at nogle aspekter af den danske velfærdsstat ikke er så gavmilde og har været udsat for væsentlige nedskæringer. Analysen kan imidlertid ikke stå alene; måske magtudredningen har mere om samme emne i støbeskeen?

Christoffer Green-Pedersen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Martin Frenzel, *Neue Wege der Sozialdemokratie. Dänemark und Deutschland im Vergleich (1982-2002)*, Wiesbaden: Deutscher Universitäts-Verlag, 2002, 379 s., • 39,90.

Quo vadis, Socialdemokratiet? Om dette spørgsmål kredser Martin Frenzels nye bog. Den tyske politolog og journalist fremstiller den socialdemokratiske ledede danske regering fra 1993 til 2001 som én stor succeshistorie i sammenligning med Schröders svage "rød-grønne" *performance* i Tyskland siden 1998. Statsminister Poul Nyrup Rasmussen og finansminister Mogens Lykketoft toptunede den danske økonomi, og arbejdsløsheden faldt til et rekordlavt niveau. Den socialdemokratiske ledede regering gennemførte en række strukturreformer og en modernisering af den offentlige sektor, og ikke mindst på økologiområdet scorede Danmark, med Svend Auken som drivkraften, international anerkendelse. Opskriften var en aktiv og effektiv arbejdsmarkeds-, beskæftigelses-, social, miljø- og finanspolitik kombineret med solidaritet og social retfærdighed.

Ikke mindst på grund af det danske "jobmirakel" burde den danske model være foregangsmodel for resten af Europa. Følger man forfatterens argumentation, kan de socialdemokratiske partier i Europa kun klare de alvorlige trusler fra højre-liberale og nationalpopulistiske partier à la Pia Kjærsgaard eller Berlusconi, hvis de bruger Den Europæiske Union som strategisk handlerum og udvikler en kohærent og fælles socialdemokratisk Europa-strategi à la den danske vej. Denne unikke "danske tredje vej" egner sig ifølge forfatterens hovedtese "... vortrefflich als menschenwürdiges, sanftes und ziviles Zukunftsmodell für eine moderne, dennoch die eigene Kernidentität bewahrende SPD des 21. Jahrhunderts, jenseits der niederländisch-britischen 'harten' Wege".

Bogen, der er en udvidelse af et speciale fra Mainz Universitet fra 1999 med socialdemokrati-forskeren Prof. Dr. Wolfgang Merkel som vejleder (han har også skrevet forordet), er bygget op omkring fire hoveddele. Værket begynder med et omfattende overblik over Socialdemokratiets programmatik ud fra et teoretisk perspektiv. Læseren stifter bekendtskab med Rawls, Marshall, Negt, Giddens, Bourdieu og Barber. De følgende mere deskriptive dele af bogen er delt op i oppositions- og regeringsstrategier samt selve den socialdemokratiske regeringspolitik i de to lande. Det sidste afsnit er en perspektivering og åbner op for den europæiske dimension.

Udgangspunktet for undersøgelsen bygger på Scharpfs "problem-oriented policy research" tradition. Frenzels analyse sigter mod at undersøge baggrunden for det danske mirakel, lære af disse erfaringer og derigennem løse problemer i andre lande. Ikke mindst på grund af den tårnhøje tyske arbejdsløshed og de dermed forbundne store problemer er projektet meget oplagt. Forfatterens formål med bogen, nemlig at vække interesse for et indtil videre underbelyst forskningsområde – det danske Socialdemokrati under Nyrup – er derfor velbegrundet. Det er faktisk første gang, der udkommer en tysksproget bog om dette emne.

Ud over det skal bogen støtte Wolfgang Merkels tese om, at der findes forskellige landespecifikke "tredje veje" i Europa ved siden af den "hårde" britiske/hollandske vej eller den franske eller svenske udgave. Den socialdemokratiske regeringsperiode 1993-2001 er særdeles velegnet til denne analyse, da regeringsperioden er afsluttet og kan betragtes som en slags "laboratorium". Samtidig skal bogen bidrage til den komparative socialdemokrati-forskning og til en konstruktiv politikrådgivning af forskellige politiske aktører. Disse forskellige opgaver løser bogen fint, selv om der er visse kritikpunkter.

Med strenge komparative forskningsbriller på opstår metodiske problemer, når man sammenligner udviklingen i henholdsvis Danmark og Tyskland. Ser man på beskrivelsen af arbejdsløshedsudviklingen i de to lande op gennem 1990'erne, burde forfatteren i meget højere grad gøre opmærksom på de store regionale forskelle i Tyskland og genforeningens konsekvenser, især for udviklingen i de østlige delstater. Arbejdsløshedsudviklingen i Danmark havde også fortjent en mere dybtgående, systematisk og kritisk analyse. Den arbejdsmarkedspolitiske "succes" i de første år efter regeringsskiftet beror i høj grad på tilbagetrækningsordninger fra arbejdsmarkedet. Generelt set kunne et diskussionsafsnit i bogen om sammenhængen mellem den aktive arbejdsmarkedspolitik og arbejdsmarkedspolitiske effekter styrke argumentationen. Et andet kritisk sted er sammenhængen mellem partiprogrammer og regeringspolitik. Igen med fokus på arbejdsmarkedspolitikken i Danmark burde man for eksempel foretage en nærmere undersøgelse af, om og i hvilken grad Socialdemokratiets koalitions partnere har sat deres fingeraftryk.

Trods disse kritikpunkter, en interessant bog, som først og fremmest scorer sympatipoint på grund af et meget interessant emne med en høj aktualitetsværdi.

Torsten Braun
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Bernard Dafflon (ed.), *Local Public Finance in Europe. Balancing the Budget and Controlling Debt*, Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2002. xii + 302 s., £59,95.

Bogen handler dels om kommuner og amters finansiering, dels om de økonomiske styringsproblemer, en kommunal sektor med egne finansieringskilder rejser for staten – et spændende emne, som politologer vier alt for lidt opmærksomhed.

I indledningskapitlet illustrerer redaktøren bogens tematik ved en diskussion af det finanspolitiske samarbejde i EU, hvorefter medlemsstaterne forpligter sig til at overholde grænser for størrelsen af den offentlige gæld og det offentlige budgetunderskud. Disse forpligtelser forstærker et internt økonomisk styringsproblem i medlemslandene, nemlig hvordan den kommunale sektors økonomi kan styres. Hvordan skal eksempelvis den offentlige lånoptagelse deles mellem staten og den kommunale sektor, hvis EU's grænseværdi for gældens størrelse skal overholdes? I forlængelse heraf opridses de temaer, bogens kapitler tager op. Det drejer sig om forhold som kommunernes budgetdisciplin, det økonomiske samspil mellem staten og kommunerne, reglerne for kommunernes budgetlægning (herunder ikke mindst lånoptagelse) og den nationale implementering af EU-reglerne om størrelsen af den offentlige gæld og budgetunderskud.

Herefter følger et kapitel, hvor Sergio Rossi og Bernard Dafflon gennemgår økonomernes argumenter for omfanget af statslig styring af kommunernes økonomi. Først redegøres for de klassiske argumenter fra *fiscal federalism*-litteraturen: Stabilisering og omfordeling bør være statslige opgaver, hvorimod kommunerne med fordel kan inddrages i allokeringsopgaven. Da opgaverne ikke er uafhængige af hinanden, findes et argument for en vis statslig styring af kommunernes økonomi. I forlængelse heraf diskuteres fire modeller, som staten kan kontrollere kommunernes økonomi efter. Her er der noget af interesse for politologer! En *markeds-mæssig* kontrol kunne etableres ved, at staten definerer en grænse for den samlede kommunale gældsætning og herefter udbyder omsættelige lånetilladelser. En tankevækkende løsning, som indtil videre vist primært kendes fra miljøområdet (omsættelige forureningstilladelser). En *forhandlingsmodel* indebærer, at kontrol udøves som et samarbejde mellem staten og kommunerne – noget forfatterne har store betænkeligheder ved. Kontrol via *regelstyring* udgør den tredje kontrolmodel. Den indebærer, at kommunernes økonomi styres via regler for lånoptagelse, krav om balance på budgettet mv. Endelig udgør en *administrativ* model den sidste kontrolmodel. Ifølge denne model er det regeringen, der har ansvaret for overvågning af kommunernes økonomi.

Herefter følger bogens brødkapitler. De består af ti kapitler med beskrivelser af forholdene i udvalgte lande: Østrig (Erich Thöni, Stefan Garbislander og Dieter-Jörg Haas), Belgien (Jacques Vanneste), Danmark (Niels Jørgen Mau Pedersen), Frankrig (Guy Gilbert og Alain Guengant), Tyskland (Gisela Färber), Italien (Angela Fraschini), Norge (Lars-Erik Borge og Jørn Rattsø), Schweiz (Bernard Dafflon), Spanien (Carlos Monasterio-Escudero og Javier Suarez-Pandiello) og England (Peter A. Watt).

Kapitlerne indeholder solide og oplysende redegørelser for kommunernes finansiering og det økonomiske samspil mellem staten og kommunerne. Men kapit-

lerne går ikke videre end det. Der er tale om beskrivelse, ikke analyse (og slet ikke komparativ analyse).

I afslutningskapitlet forsøger Jørn Rattsø at trække tråde på tværs af landekapitlerne. Det er ikke nogen nem opgave, men han slipper ret godt fra det. Han indleder med at diskutere et paradoks: Den praktiske indretning af den offentlige sektor i de vesteuropæiske lande følger ikke den økonomiske teori om kommunernes økonomiske rolle. Ifølge det dominerende Musgrave-Oates-Tiebout perspektiv burde kommunerne slet ikke have alle de opgaver, som de har i Vesteuropa. Men her har landene – i varierende grad – lagt velfærdsstaten i hænderne på kommunerne. Det gør styringsproblemerne mellem niveauerne i den offentlige sektor helt anderledes akutte end i USA. Rattsø forsøger herefter at opsummere de anvendte kontrolmodeller i Vesteuropa. Han påpeger korrekt, at variationen i institutionelle løsninger på dette problem er overvældende. Rattsø diskuterer også utilsigtede effekter af statslig kontrol, for eksempel at kommunernes anlægsudgifter presses uansvarligt i bund, fordi de er lettere at justere end driftsudgifterne. Han konkluderer, at alle landenes kontrolmekanismer er vellykkede i den forstand, at dramatiske fiskale ubalancer ikke findes nogen steder. Afslutningsvis advokerer Rattsø for flere tværnationale, komparative analyser på områder – for eksempel af spørgsmålet om kommunernes budgetlægningsproces og investeringsadfærd.

Den samlede vurdering af bogen er, at den indeholder mange værdifulde oplysninger for den læser, der er interesseret i emnet. Men den blivende værdi er som opslagsbog om forholdene i de enkelte lande. Jeg er meget enig i Rattsøs anbefaling af flere tværnationale, komparative analyser af kommunaløkonomiske forhold. Dem findes der alt for få af. Bogen udgør ikke nogen undtagelse fra dette mønster, højst et udgangspunkt for at ændre herpå.

Jens Blom-Hansen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Stig Hjarvard (red.), *News in a Globalized Society*, Göteborg: NORDICOM, 2001, 236 s., SEK 250,00.

Medieforskningen har hidtil været delt op i en meget lille, næsten ikke eksisterende politologisk gren, der med skepsis ser på teorier om socialkonstruktivisme og diskurs. I den anden langt større lejr har vi den humanistisk funderede tradition, hvis primære fokus er indholds- og receptionsanalyse. Metoden er primært kvalitativ, hvilket ikke højner respekten i samfundsvidenskaberne. Men det er medieforskerne fra Humaniora, der de senere år har fremvist de mest overbevisende resultater. De får desværre bare ikke nok ud af det, fordi de ikke har været i stand til – eller ikke turdet – beskæftige sig med samfundsmæssige årsager og konsekvenser af deres indholds- og receptionsanalyser.

Stig Hjarvard er et af de få lysende eksempler på, at en kobling mellem de to områder er mulig. Hjarvard har i sin hidtidige forskning forstået at få de mest

frugtbare resultater ud af en udpræget humanistisk tilgang til medierne ved hele tiden at have de samfundsmæssige årsager og konsekvenser for øje. Det er derfor med store forventninger, at man starter læsningen af *News in a Globalized Society*.

Antologien indeholder 11 artikler, som er inddelt i fire overordnede afsnit. Fokus er på nyhedsmediernes rolle i det globaliserede samfund – og specielt dobbelt-heden: Hvordan nyheder som institution og genre påvirkes af og samtidig påvirker globaliseringen. Hjarvard starter selv med en glimrende oversigtsartikel om globaliseringens indflydelse på den offentlige sfære. Daniel Biltereyst fortsætter dette afsnit om globaliseringen og nyhedsmediernes rolle med fokus på paradokset i, at folk i den globale landsby udviser mindre og mindre interesse i internationale nyheder samtidig med, at muligheden for at distribuere og modtage disse informationer aldrig har været bedre. Biltereyst viser også, at det udskældte infotainmentbegreb ofte åbner for mere aktiv deltagelse end traditionelle nyhedsformater. Afslutningsvis påpeges, at der findes ganske få analyser af modtagernes reception af internationale nyheder, og på glimrende vis skitseres de nøglespørgsmål og metodiske overvejelser, der bør inddrages i fremtidige analyser.

Efter det indledende afsnit kommer der et noget tyndt afsnit om nye medier, globale nyheder og demokrati. Ingrid Volkmer diskuterer nye mediers indflydelse på international medieteor. Det bliver mest til en lang historisk redegørelse. Chris A. Paterson tilbageviser en udbredt opfattelse af, at internet-journalistik skulle være mere interaktiv, ansvarlig, pluralistisk, original, relevant eller dybdeborende. Det er ikke tilfældet. En af årsagerne er, at mediekonglomerater som Reuter og AP står bag mange af online-informationerne. Og Klaus Bruhn Jensen causerer over romantiseringen af samtalen som grundlag for demokratiet.

Hans-Henrik Holm er derimod langt mere konkret. Han præsenterer resultater fra danske undersøgelser om globaliseringens indflydelse på den journalistiske praksis, der viser, at globaliseringen har haft en markant indflydelse på mediestrukturen og mediepolitikken og resulteret i ændringer af medieindholdet. Arbejdsdelingen på nyhedsredaktionerne er også blevet påvirket, og internationale nyheder er i mindre grad stadig et selvstændigt arbejdsområde. Derimod har de traditionelle nyhedskriterier ikke ændret sig synderligt. Holm har skrevet en typisk politologisk artikel – stringent, velstruktureret og præcis, men samtidig ret traditionel. For eksempel lægger nyhedskriteriebegrebet op til, at hændelsen *apriori* har en færdig form og indhold, og nyhedskriterierne bestemmer så, om den er nyhedsværdig. Det er en noget forenklet sammenhængsforståelse, når medieforskningen viser, at definitionskampen er pågående hele vejen igennem processen med at udvælge og konstruere nyheden.

I forhold til Holm har Claes de Vreese en langt mere dynamisk opfattelse af konstruktionen af nyhederne og nøjes ikke kun med at se på, hvordan nyhederne udvælges, men også på hvordan de pakkes – eller *frames* (diskurser, temaer og præsentationer). De Vreese giver en god oversigt og introduktion til forskningen i nyhedsframes og laver selv en komparativ analyse af dækningen af euroens indførelse i fire europæiske lande. Vreese påpeger, at der kan være tale om to sæt af nyhedsframes, nemlig konkret *issue-specific* og mere overordnede *generic frames*. Selve ideen om nyhedsframes åbner for en nyttig måde at anskue nyheder på,

nemlig som en særegen genre med egne konventioner for opbygningen og indholdet af nyhedshistorien. En opbygning som i bund og grund ikke ændrer sig meget fra nyhed til nyhed. Uanset hvor unik en hændelse, der er tale om i den virkelige verden, så har journalister et sæt af prædefinerede *frames* at sætte hændelserne ind i. Forskningen i *frames* er stadig usammenhængende og mangelfuld, men konturerne til noget, der kan være med til at konstituere en teoribygning inden for medieforskningen findes allerede i den litteratur, de Vrees henviser til.

Et af kritikpunkterne mod megen medieforskning er, at mange analyser ikke kan bruges til at sige ret meget om andet end den case, der er blevet undersøgt. Slaataa og Wildermuths artikler er gode eksempler på denne begrænsning. Tore Slaataa analyserer norske journalisters dækning af EU, efter Norge havde stemt nej til medlemskab. Antallet af korrespondenter i Bruxelles blev skåret ned, og journalisterne fik ændret deres opgaver fra EU-fokus til et mere generelt europæisk fokus. Men at opgaverne, arbejdsforhold og kilderrelationerne ændrede sig efter det norske nej kan næppe siges at komme som en overraskelse.

Norbert Wildermuth analyserer nyhedsmediesituationen i Indien, hvor det statslige tv-monopol har fået konkurrence af Murdochs Star TV. Det er svært at se, at udviklingen i Indien skulle være væsentlig forskellig fra udviklingen i andre lande, hvor der er sket en deregulering af medieområdet. Men Wildermuth har næsen så langt nede i sin case, at det ikke bliver til komparative overvejelser, om forholdene i Indien skiller sig ud.

I sidste afsnit om krigsnyheder påviser to artikler, at andre vinkler, andre spørgsmål og en anden dagsorden var mulig for mediedækningen af Golfkrigen og krigen i Eksjugoslavien. Men vi får desværre ikke et klart svar på spørgsmålet om, hvorfor disse andre vinkler så ikke blev valgt.

Nohrstedts og Ottosens artikel om krigsnyheder beskæftiger sig med Golfkrigen og krigen i Kosovo. De viser at mediepropagandaen er blevet en integreret del af moderne krigsførelse. Og desto tættere kulturelle og udenrigspolitiske bånd et land har til USA, desto mere pro-amerikansk vil mediedækningen være. For eksempel var det neutrale Sverige mere kritisk end NATO-landet Norge. Det bliver mest ved konstateringen af denne sammenhæng uden nogen egentlig besvarelse af spørgsmålet om årsagssammenhænge. Forfatterne nøjes med at henvise til Daniel Hallins undersøgelser, der viser, at medierne er uvillige til at komme med alternative udlægninger af begivenhederne, hvis der ikke er uenighed i den nationale politiske elite. Men Hallin konkluderer på medie-meningsdannelsen i en amerikansk politisk kultur, og det er tvivlsomt, om konklusionen også har forklaringskraft i lande som de skandinaviske! Nohrstedt og Ottosen skriver i indledningen, at vi på trods af talrige analyser af mediedækningen af Golfkrigen stadig mangler den samlende analyse. Deres egen artikel er desværre ikke et skridt i denne retning og bidrager ikke med meget nyt.

Daya Kishan Thussus indholdsanalyse af CNN's dækning af NATOs krig i Eksjugoslavien konkluderer, at dækningen var domineret af pro-amerikanske/pro-NATO synspunkter. Krigen i Kosovo var første gang NATO-alliancen greb ind i en suveræn stats indre anliggender, og begivenheden blev fremstillet som en humanitær intervention. CNN problematiserede ikke konsekvenserne for den natio-

nale suverænitet, brud på NATO-traktaten, den manglede FN-godkendelse, eller NATOs behov for at finde en ny rolle efter den Kolde Krig, hvor organisationen var blevet beskyldt for at være en anakronisme.

CNN brugte en "os-dem" dikotomi og var fyldt med misinformationer fra NATO om omfanget af serbernes overgreb på civile og NATOs egen succes. De interviewede personer var højreorienterede og havde pro-amerikanske og pro-NATO synspunkter. Der optrådte ingen kritikere af NATOs bombninger, og NATOs talsmand, Jamie Shea, var den person, der fik længst taletid. Andre analyser af amerikanske elite-nyhedsmediers dækning af krige viser, at der er en klar tendens til at fremstille begivenhederne i entydige opdelinger af det demokratiske Vestens krig mod de onde, onde diktatorer: Noriega i Panama, Hussein i Irak, Aided i Somalia og Milosovic i Serbien. Ligesom islamisk fundamentalisme og andre tredjeverdens trusler efterhånden har afløst den kommunistiske østblok som trusselsbillede.

Indholdsanalysens konklusioner er næppe overraskende for almindelige seere, der fulgte CNN's dækning, og Thussu burde have gravet et spadestik dybere for at forsøge at besvare spørgsmålet om, hvorfor CNN's dækning fik denne bias? Hvilke strukturelle, kulturelle eller sociologiske årsager var der? Siger casestudiet noget generelt om mediedækningen af krige? Kan man udlede hypoteser, der kan testes i andre sammenhænge?

Desværre må vi igen-igen nøjes med konstateringen af, at mediedækningen var utilfredsstillende entydig. Vi orienteres om, hvordan det var uden at blive klogere, fordi der ikke generaliseres ud fra de analyserede cases. Dette casefokus, uden reflekterende, teoribyggende løft, gør sig også gældende i en række andre artikler i antologien. Men antologien indeholder også gode opsummerende oversigtsartikler og forsøg på i en mediesammenhæng at definere og diskutere globalisering, den offentlige sfære, demokratiet og modtagernes reception af mediebudskabet.

Det er alligevel svært ikke at sidde tilbage med en følelse af, at man ikke rigtigt får, hvad man forventede, nemlig en klar og sammenhængende analyse af globaliseringens indflydelse på nyhederne. Flere af forskerne konkluderer, at man endnu ikke ved nok om de spørgsmål, som var temaet for deres artikel, men slutter med et bud på hvilke spørgsmål, der skal besvares i fremtidig medieforskning og hvilke metoder, der skal anvendes. Vi venter derfor fortsat på artikler, der bærer kimen til ny teoriudvikling på medieforskningsområdet. Hvis man vil tages alvorligt som et selvstændigt fagområde, så kræver det udvikling af et sammenhængende begrebsapparat og teorikompleks. Den samfundsvidenskabelige medieforskning kan levere strukturerne og stille de væsentlige spørgsmål om samfundsmæssige årsager og konsekvenser. Den humanistiske forskning kan levere de fleste af resultaterne. Men det kræver, at man begynder at samarbejde i stedet for at se med skepsis på hinandens forskningstraditioner.

Sten Tiedemann
Folkeuniversitetet i Århus

Modtagne bøger

- Andersen, Peder & Frank Rasmussen, *Globaliseringens økonomiske konsekvenser for Danmark*, Århus: Magtudredningen, 2002.
- Bauman, Zygmunt, *Fællesskab*, København: Hans Reitzels Forlag, 2002.
- Beck, Ulrik & Johannes Willms, *Samtaler med Ulrik Beck, frihed eller kapitalisme*, København: Hans Reitzels Forlag, 2002.
- Christensen, Per Bredholt, *Anerkendelse af stater*, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2002.
- Dosenrode, Søren (red.), *EU-rettens påvirkning af den danske ret*, Århus: Systime, 2002.
- Eliason, Leslie C. & Lene Bøgh Sørensen (red.), *Fascism, Liberalism, and Social Democracy in Central Europe: Past and Present*, Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2002.
- Fenger-Grøn, Carsten (red.), *Højre eller venstre*, København: Tiderne Skifter, 2002.
- Giddens, Anthony & Christoffer Pierson, *Samtaler med Giddens, at forstå moderniteten*, København: Hans Reitzels Forlag, 2002.
- Hansen, Hans m.fl., *Social Security Benefits in Denmark and Germany – With a Focus on Access Conditions for Refugees and Immigrants*, København: The Rockwool Foundation Research Unit, 2002.
- Hastrup, Kirsten (red.), *Menneskerettens udfordring – ideology eller videnskab?*, København: Akademisk, 2002.
- Hedin, Astrid, *The Politics of Social Networks*, Lund: Lunds Universitet, 2002.
- Jespersen, Jesper, *Økonomiske konger, John Maynard Keynes*, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2002.
- Johansen, Karen-Lise, *Muslimske stemmer, religiøse forandringer blandt unge muslimer i Danmark*, København: Akademisk, 2002.
- Järvinen, Margaretha, Jørgen Elm Larsen & Nils Mortensen (red.), *Det magtfulde møde mellem system og klient*, Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2002.
- Laursen, Finn (red.), *The Amsterdam Treaty*, Odense: Odense Universitets Forlag, 2002.
- Mikkelsen, Flemming, *Bevægelser i demokrati*, Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2002.
- Mills, C. Wright, *Den sociologiske fantasi*, København: Hans Reitzels Forlag, 2002.
- Mouritzen, Poul Erik & James H. Svara, *Leadership at the Apex*, Pittsburgh, Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2002.
- Nielsen, Henrik Kaare, *Kritisk teori og samtidsanalyse*, Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2002.
- Rommetvedt, Hilmar, *Politikkens allmenngjøring og den ny-pluralistiske parlamentarismen*, Bergen: Fagboklaget, 2002.
- Sehested, Karina, *Netværksstyring i byer*, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2002.
- Smith, Eivind (red.), *Grundlagens makt*, Stockholm: SNS Forlag, 2002.

Abstracts

Gitte Juul Johansen and Trine Nielsen
From Luxembourg to Amsterdam

Since the Rome Treaty, a number of legislative procedures have been introduced in the EU with serious consequences for the power of the affected EU institutions. In a spatial theory approach, it also matters whether a policy area is dominated by integration or by an ideological dimension. It is the object of this article to analyze the Commission's and the Parliament's power in different legislative processes. The legislative procedures introduced between the Luxembourg Compromise and the Amsterdam Treaty have favoured the Parliament, while the Commission has lost power.

Rie Odsbjerg Pedersen
Between Conflict and Dynamics. A Case Study of the Working Time Directive

After three years of negotiations, the working time directive was finally adopted in Brussels in 1993. The negotiations in the Council of Ministers revealed a cleavage between countries with different traditions for organizing their national labor markets. A second conflict between potential winners and losers was cleverly avoided by the Commission's introduction of side payments. Moreover the Commission adopted a strategy of untraditional interpretation of the Treaty in order to prevent deadlock in the decision making process. Hereby the Commission ensured that the directive could be adopted by a qualified majority vote instead of unanimity in the Council.

Mette Balle Sørensen
The Commission as Entrepreneur in the International Trade Policy Game

The question is not whether supranational institutions are autonomous, but how they use their autonomy. The Commission of the European Union represents all EU member countries on a series of issues in multilateral negotiations in the World Trade Organization, and hereby becomes the only participant that is not directly bound by a democratic mandate. This article analyzes methods, incentives and limitations based upon the Commission in a two-level environment with double insecurity, using a political-economic theory of the political entrepreneur. The empirical point of departure is the ministerial conference in Seattle in 1999, where the Commission was trapped in a conflict of interests between the EU member states, the developing countries and the environmental and social groups, representing the so-called civil society.

Mette Scharling Pilgaard

**The Nice Treaty: A Question of Control? An Analysis of
EU Actors' Institutional Choices Before the Nice Summit 2000**

Prior to the Intergovernmental Conference held in Nice in December 2000 major disagreements about the exact design of a future institutional reform of the EU system emerged. However, the institutional preferences expressed by the EU member states, the European Commission and the European Parliament seem relatively predictable if one makes the assumption that EU-actors prefer the institutional design which in the most suitable way maximizes own influence and enables the creation of coalitions. This assumption leads to the conclusion that the EU-actors display predictable patterns of behavior. These patterns reveal a primary cleavage between big and small countries and a secondary between actors with integrationist and anti-integrationist preferences.

Anders Wivel

Realism after Waltz: Progressive or Degenerative?

The realist tradition in the discipline of International Relations is changing rapidly. Realism is usually associated with Kenneth Waltz's neorealist theory, but today the tradition is characterized by a large number of new, competing and seemingly incommensurable perspectives. At the same time, neorealism faces a number of theoretical and empirical challenges. Realism is being developed in the light of these challenges, and the contemporary debate on the typical behavior of states in the international system has resulted in a number of insights about the relative influence of systemic and domestic factors on foreign policy making. This development has turned realism into a more practically applicable foreign policy theory, but at the same time resulted in new methodological challenges.

Om forfatterne

Gitte Juul Johansen, stud.scient.pol., Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet. Praktikant på Sønderjyllands Amts kontor i Bruxelles, Belgien i efteråret 2002. Primære interesseområder: regionalpolitik samt integrationsprocesser i EU. E-mail: gitte_juul@hotmail.com

Trine Nielsen, stud.scient.pol., Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet. Praktikant hos Den danske Ambassade i Prag, Tjekkiet i efteråret 2002. Primære interesseområder er EU, herunder østudvidelsen samt offentlig forvaltning. E-mail: trine@scient-pol.dk

Rie Odsbjerg Pedersen, BA (2001), stud.scient.pol., Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.

Mette Balle Sørensen, bachelor i statskundskab, Aarhus Universitet, 2001. Har orlov fra studiet og opholder sig pt. i Brasilien, hvor hun arbejder som attaché på den danske ambassade i Brasilia.

Mette Scharling Pilgaard, stud.scient.pol., Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet. Bachelor i 2001 på en opgave om institutionelle valg under Nice-traktatforhandlingerne. Har siden været på studieophold på University of Newcastle upon Tyne, England. E-mail: mettesp@mobilixnet.dk

Anders Wivel, ph.d., adjunkt i international politik ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet. Beskæftiger sig primært med international politisk teori, herunder særligt den realistiske tradition, samt europæisk integration og sikkerhed, herunder særligt småstaternes rolle og muligheder. Nyere publikationer inkluderer blandt andre ph.d.-afhandlingen *The Integration Spiral: International Security and European Integration 1945-1999*, Københavns Universitet, 2000, "Theory and Prospects for Northern Europe's Small States", *Cooperation and Conflict* (2000:3), og "Power and Regionalism in the Post-Cold War World: The Role of the United States", *Journal of Development Alternatives and Area Studies* (2002:1-2). E-mail: AW@ifs.ku.dk

Register til 34. årgang 2002

Artikler

- Abrahamson, Peter og Anette Borchorst, *EU – en udfordring for den danske velfærdsstat?* 1: 38-52
- Andersen, Jørgen Goul, *Velfærd uden skatter: Det danske velfærdsmirakel i 1990'erne* 1: 5-22
- Andersen, Torben M., *Internationalisering og velfærdssamfund* 1: 23-37
- Andersen, Vibeke Normann og Kasper Møller Hansen, *Deliberativt demokrati og den nationale folkehøring om euroen* 1: 78-97
- Binderkrantz, Anne og Helle Carlsen, *Når sammenholdet brydes: splittelser af partier i Danmark* 2:168-185
- Blom-Hansen, Jens og Jørgen Grønnegård Christensen, *De institutionelle spilleregler i EU* 4:357-361
- Green-Pedersen, Christoffer, *Den danske velfærdsstat fra afgrundens rand til efterlønsreform. En oversigt* 1: 68-77
- Hermann, Stefan, *Kompetenceudvikling og livslang læring som politik for den tredje vej* 3:261-280
- Iversen, Mads Holm, *Laksko og gummistøvler: kampen mellem Udenrigsministeriet og Erhvervsministeriet om eksportfremmarbejdet* 3:313-330
- Johannsen, Lars, *Demokratiseringsteori: klynger af forklaringer* 2:203-218
- Johansen, Gitte Juul og Trine Nielsen, *Fra Luxembourg til Amsterdam* 4:362-380
- Kaspersen, Lars Bo, *Den tredje vej – et svar på det 21. århundredes udfordringer?* 3:245-260
- Klitgaard, Michael Baggesen, *Når forandringer stabiliserer: skandinaviske velfærdsstatsreformer i 1990'erne* 2:186-202
- Larsen, Lars Thorup, *Staten, det er ikke mig* 3:281-295
- Larsen, Morten, *Fødevareministeriet: fra erhvervets forlængede arm til forbrugernes beskytter?* 2:150-167
- Lindbom, Anders, *Den svenska välfärdsstaten under 1990-talet. Vad kan Danmark lära av de svenska erfarenheterna?* 1: 53-67
- Loftager, Jørn, *Aktivisering som (ny) velfærdspolitisk tredjevej* 3:296-312
- Pedersen, Rie Odsbjerg, *Mellem konflikt og dynamik. En casestudie af arbejdstidsdirektivet* 4:381-397
- Pilgaard, Mette Scharling, *Nice-traktaten: et spørgsmål om kontrol? En analyse af EU-aktørers institutionelle valg forud for Nice-topmødet 2000* 4:412-431
- Sørensen, Mette Balle, *Kommissionen som entreprenør i spillet om den internationale handelspolitik* 4:398-411

Thomsen, Jens Peter Frølund, <i>Politisk magt og pluralisme</i>	2:133-149
Thomsen, Søren Risbjerg, <i>Tripelvalget i 2001: Valgvind, meningsmålinger og valgkamp</i>	1: 98-112
Wivel, Anders, <i>Realismen efter Waltz: udvikling eller afvikling?</i>	4:432-448

Anmeldelser

Andersen, Jørgen Goul og Mette Tobiasen, <i>Politisk forbrug og politiske forbrugere: Globalisering og politik i hverdagslivet</i> , 2001. (Lars Thore Jensen)	4:449-450
Berg-Sørensen, Anders (red.), <i>Etik til debat. Værdier og etik i den offentlige forvaltning</i> , 2001. (Johannes Due)	2:227-229
Bogason, Peter, <i>Public Policy and Local Governance, Institutions in Post-modern Society</i> , 2000. (Peter Kragh Jespersen)	2:225-227
Borre, Ole, <i>Issue Voting. An Introduction</i> , 2001. (Hans Jørgen Nielsen)	3:333-336
Busch, Tor, Erik Johnsen, Kurt Klaudi Klausen og Jan Ole Vanebo (red.), <i>Modernisering av offentlig sektor. New Public Management i praksis</i> , 2001. (Peter Munk Christiansen)	3:331-333
Christensen, Ann-Dorte og Birte Siim, <i>Køn, Demokrati og Modernitet</i> , 2001. (Hanne Marlene Dahl)	3:336-338
Christiansen, Peter Munk, Birgit Møller og Lise Tøgeby, <i>Den danske elite</i> , 2001. (Stefan Hermann)	1:113-115
Dafflon, Bernard (red.), <i>Local Public Finance in Europe. Balancing the Budget and Controlling Debt</i> , 2002. (Jens Blom-Hansen)	4:458-459
Damsholt, Tine, <i>Fædrelandskærlighed og borgerdyd</i> , 2000. (Per Mouritzen)	2:221-225
Dollery, Brian E. and Joe L. Wallis, <i>The Political Economy of Local Government. Leadership, Reform and Market Failure</i> , 2001. (Jens Blom-Hansen)	2:230-231
Eriksen, Erik Oddvar, <i>Demokratiets sorte hull – om spenningen mellom fag og politikk i velferdsstaten</i> , 2001. (Simon Calmar Andersen)	3:344-346
Frenzel, Martin, <i>Neue Wege der Sozialdemokratie. Dänemark und Deutschland im Vergleich (1982-2002)</i> , 2002. (Torsten Braun)	4:456-457
Hansen, Henning, <i>Arbejde, aktivering og arbejdsløshed – integration i det hele liv</i> , 2001. (Christian Albrekt Larsen)	3:340-342
Hjarvard, Stig (red.), <i>News in a Globalized Society</i> , 2001. (Sten Tiedemann)	4:459-462
Jacobsson, Bengt, Per Lægreid og Ove K. Pedersen (red.), <i>Europaveje. EU i de nordiske centralforvaltninger</i> , 2001. (Jens Blom-Hansen)	2:219-221
Jensen, Henrik, <i>Partigrupperne i Folketinget</i> , 2002. (Asbjørn Skjæveland)	4:450-452

Jönsson, Christer, Magnus Jerneck og Lars-Göran Stenelo (red.), <i>Politik i globaliseringens tid</i> , 2001. (Jørgen Elklit)	1:117-119
Jønsson, Rasmus og Ole Larsen, <i>Professionel politisk kommunikation – Et studie af 20 dages valgkamp</i> , 2002. (Kasper Møller Hansen)	4:452-454
Korpi, Walter, <i>Velfærdsstat og socialt medborgerskab. Danmark i et komparativt perspektiv, 1930-1995</i> , 2002. (Christoffer Green-Pedersen)	4:454-456
Laclau, Ernesto og Chantal Mouffe, <i>Det radikale demokrati – diskursteoriens politiske perspektiv</i> , 2002. (Jens Peter Frølund Thomsen)	3:342-344
Neumann, Iver B., <i>Mening, Materialitet, Makt: En innføring i diskursanalyse</i> , 2001. (Anna Leander)	2:231-233
Nielsen, Gorm Toftegård (red.), <i>Parlamentarismen. Hvem tog magten?</i> , 2001. (Jørgen Dalberg-Larsen)	1:116-117
Pedersen, Ove K. (red.), <i>EU i forvaltningen. Broen fra Slotsholmen til Bruxelles</i> , 2002. (Jens Blom-Hansen)	3:338-340

34. årgang indeholder følgende temaer og aktuelle enkeltartikler samt anmeldelser

Den danske velfærdsstats muligheder og problemer

Jørgen Goul Andersen: Velfærd uden skatter. Det danske velfærdsmirakel i 1990'erne

Torben M. Andersen: Internationalisering og velfærdssamfund

Peter Abrahamson og Anette Borchorst: EU - en udfordring for den danske velfærdsstat?

Anders Lindbom: Den svenska välfärdsstaten under 1990-talet. Vad kan Danmark lära av de svenska erfarenheterna?

Christoffer Green-Pedersen: Den danske velfærdsstat fra afgrundens rand til efterlønsreform. En oversigt.

Vibeke Normann Andersen og Kasper Møller Hansen: Deliberativt demokrati og den nationale folkehøring om euroen

Søren Risbjerg Thomsen: Tripelvalget 2001: Valgvind, meningsmålinger og valgkamp

Artikler uden fælles tema

Jens Peter Frølund Thomsen: Politisk magt og pluralisme

Morten Larsen: Fødevareministeriet: fra erhvervets forlængede arm til forbrugernes beskytter?

Anne Binderkrantz og Helle Carlsen: Når sammenholdet brydes: splittelser af partier i Danmark

Michael Baggesen Klitgaard: Når forandringer stabiliserer: skandinaviske velfærdsstatsreformer i 1990'erne

Lars Johannsen: Demokratiseringsteori: klynger af forklaringer

Den tredje vej

Lars Bo Kaspersen: Den tredje vej - et svar på det 21. århundredes udfordringer?

Stefan Hermann: Kompetenceudvikling og livslang læring som politik for den tredje vej

Lars Thorup Larsen: Staten, det er ikke mig

Jørn Loftager: Aktivisering som (ny) velfærdspolitisk tredjevej

Mads Holm Iversen: Laksko og gummistøvler: Kampen mellem Udenrigsministeriet og Erhvervsministeriet om eksportfremmearbejdet

Integration og institutioner i EU

Jens Blom-Hansen og Jørgen Grønnegård Christensen: De institutionelle spilleregler i EU

Gitte Juul Johansen og Trine Nielsen: Fra Luxembourg til Amsterdam

Rie Odsbjerg Pedersen: Mellem konflikt og dynamik. En casestudie af arbejdstidsdirektivet

Mette Balle Sørensen: EU-kommissionen som entrepreneur i spillet om den internationale handelspolitik

Mette Scharling Pilgaard: Nice-traktaten: et spørgsmål om kontrol? En analyse af EU-aktørers institutionelle valg forud for Nice-topmødet 2000

Anders Wivel: Realismen efter Waltz. udvikling eller afvikling?

Abonnementspriser for 33. årgang:

Studerabonnement 210,00 kr.

Normalabonnement 295,00 kr.

Institutionsabonnement 395,00 kr.

Enkeltnummer 100,00 kr.

Bestilling af abonnement eller enkeltnumre:

Indbetal beløbet på girokonto 5 04 51 93

Tidsskriftet Politica

c/o Institut for Statskundskab

Universitetsparken

8000 Århus C

eller pr. e-mail: Politica@ps.au.dk; telefon: 89 42 12 53

Efter bestilling kommer tidsskriftet automatisk med posten.

Husk tydelig afsenderadresse.

33. årgang af *politica* kan stadig fås:

Forfatninger mellem jura og politik

Mads H. Qvortrup: Indledning: Udkast til en teori om forfatningsændringer

Ditlev Tamm: Hvorfor skal grundloven revideres?

Jørgen Elklit: Bør folketingsvalgloven revideres?

Jan-Erik Lane: Konstitutionell politik - nytta och kostnad

Peter Kurrild-Klitgaard: Velstandens grundlov: Magtdeling, rettigheder og gevinstsøgning

Mogens Storgaard Jakobsen, Regin Reinert og Søren Risbjerg Thomsen: Afstemningen om den fælles mønt - social baggrund og holdninger

Rusland før og efter Putins magtovertagelse

Karin Hilmer Pedersen og Mette Skak: Rusland mod det tredje årtusinde

Karin Hilmer Pedersen: Rusland og retssamfundet

Märta-Lisa Magnusson: Den russiske forfatnings(u)orden. Om sam- og modspillet mellem centralmagten og regionerne

Ib Faurby: Ruslands væbnede styrker i krise og krig

Mette Skak: Den demokratiske fred og Rusland

Rasmus Abildgaard Kristensen: Minoriteters krav om selvbestemmelse og det internationale samfund

EU, Danmark og ØMU'en

Karsten Skjalm: ØMU'en og den politiske integration efter den danske euro-afstemning

Jens Henrik Haahr: EU's legitimitetsproblemer. Deliberation og nationale interesser i den europæiske udviklingsproces

Reimer R. Nielsen: Efter Nice: Den europæiske forsvarsdimension og det danske forsvarsforbehold

Peter Riis og David Munis Zepernick: EU: En udfordring til dansk politik

Curt Sørensen: Fra sovjetologi over transitologi frem mod en komparativ og historisk politisk sociologi

Axel Hadenius: Ole Nørgaard: *Economic Institutions and Democratic Reform: A Comparative Analysis of Post-Communist Countries*, 2000

Hans Aage: Transition til demokrati og velstand

Frie artikler

Preben Bonnén: USA's planer om et missilforsvar og de politiske omkostninger i lyset af sikkerhedsdilemmaet

Gorm Rye Olsen: Offentlig opinion i Europa og udviklingsbistand til Afrika: er der en sammenhæng?

Anders Lundkvist: Demokrati

Kristian Sloth: Bristede illusioner i Afrikas mikrokosmos: Sudans mislykkede nationsdannelse

Ylva Norén Bretzer: Socialt kapital i tre akter

Políticas ph.d.-serie

Thomas Pallesen, *Health Care Reforms in Britain and Denmark: The Politics of Economic Success and Failure*, 1997, kr. 125,00.

Asbjørn Sonne Nørgaard, *The Politics of Institutional Control: Corporatism in Danish Occupational Safety and Health Regulation & Unemployment Insurance, 1870-1995*, 1997, kr. 125,00.

Lars Dahl Pedersen, *The Politics of Cost Containment in Public Services. Hospital Budgeting in Denmark, Germany, and the Netherlands, 1978-92*, 1997, kr. 125,00.

Jens Bejer Damgaard, *Styring og effektivitet: Organisering af dansk børnepassning*, 1998, kr. 125,00.

Iben Nathan, *When Poor People Participate. A Case Study of a Local Government Election in a Locality of Rural Bangladesh*, 1998, kr. 125,00.

Jens Blom-Hansen, *Studier i statens styring af den kommunale sektors økonomi*, 1998, kr. 50,00.

Aksel Vladimir Carlsen, *Socialdemokratismens muligheder og begrænsninger i det postsovjetiske Rusland*, 1999, kr. 125,00.

Hanne Marlene Dahl, *Fra kitler til eget tøj - Diskurser om professionalisme, omsorg og køn*, 2000, kr. 125,00.

Lars Johannsen, *The Constitution and Democracy: The Choice and Consequence of the Constitution in Post-Communist Countries*, 2000, kr. 125,00.

Mette Kjær, *The Politics of Civil Service Reform: A Comparative Analysis of Uganda and Tanzania in the 1990s*, 2001, kr. 125,00.

34. årg. nr. 4 2002

politica
TIDSSKRIFT FOR POLITISK VIDENSKAB